

Rippl-Rónai Múzeum

Néprajzi ...

Együdtulajdonosok

Leltári szám: RRM EA

XXII. kötet

Tartalomjegyzék

R-R.M. XXII./kis Milphon doboz/

A n d o c s, 1960. okt. 2. Orsós József és felesége

Együd Árpád

- 1./Lassu cig.népdal./előző folytatása/
- 2./Cig.táncdal páros/
- 3./ " " /pergetéssel/
- 4./Nem csinált.... Feleség éneke
- 5./Doj-doj.... Férfj "
- 6./ " " /pergetve/ Feleség -
- 7./Ej miruce...
- 8./Lassu dal/párosan/
- 9./ " " Feleség
- 10./Dolgozik a/táncdal/, Párosan
- 11./Fekete faluban Feleség
- 12./Jól beütött ... Férfj

K. v á r - K. s z e n t j a k a b, 1958. v. L a k á t á r - c i g á n y o k

Együd Árpád

X H X H X H X H X

- 1./Lassu cig.népdal/Nő dudolása/
- 2./Lassu " " Férfi Lakátáru
- 3./Istenem, istenem/magyarul/
- 4./Cig.tánc/pergetéssel/ Csoportosan. Zavaros felv.
- 5./Cig.népdal Lakatos György 32 é.
- 6./Cig.tánc /pergetésekkel/
- 7./Kimegyek az. állomásra/magyarul/

H e t e s, 1959. lun. 19.

K o r c z J ó z s e f 82 éves

Együd Árpád

- 1./Vikár Bélával való találkozása
- 2./Szépen legel.../Szendrő báró b.töredék/
- 3./Mikor gulyáslegény.../gulyásdal/
- 4./Hücs ki disznó/kanásztánc/
- 5./Este későn "
- 6./Beszélgetés Vikárról, régiokról.

C s u r g ó, 1959. lun. 10.

B o r b é l y T e r é z 45 é.

Együd Árpád

- 1./Fehér László balladája
- 2./Édesanyám udvarába.../népdal/
- 3./Timár Zsófi balladatöredék.
- 4./A csurgói kertek.../népdal/

B. oldal

T o r v _ j, 1969. nov.

N o s z J ó z s e f n é 63 éves

Együd Árpád

- 1./Széles a Balaton vize/népdal/
- 1./Kék szivárvány... Nők, férfiak, citerások
- 2./ " " tárogatón
- 1./Amott legel, amott... Kerekes Józsefné 48 é.

XXII. szalag folytatása

Együd Árpád

1./Kerekesné: folytatása

1./Itthol vagy-e.../gyerekjáték/ Kvasznicza Gyuláné 44 é.2./Hajlik a meggyfa " Nosz Józsefné 63 é.3./Jöjj el átul /husvétii falukerülő./ Ajzert Jánosné 57 é.

4./A játék magyarázata. Korbáncsolás.

5. Beszélgetés az asszonyokkal a régi játékokról.

" a métázásról férfiakkal.

Egyéb játékok elmondása : bakfüttyözés,

1./Jaj de széle.../Pápainé balladája/ Kozár József 70 é.1./Minden lánynak.../népdal/béresdal/ Kozár J. 27 é.

K a r á d, 1968. jan. 5.

Kreka Magda néni 82 é.

Együd Árpád

1./Egy szege, két szege.../gyerekjáték/

2./A karádi.../évődés, népdal/

1./Megy a takács.../hegedűn/ Kuti Ferenc 70 é.

2./ " " /fiukkal, hegedűn/

3./Hej két tikom.../hegedűn/

4./ " " /szöveggel/

5./ " " /énekel/

6./Azért jöttünk.../hegedűn/

7./Száraz dió... "

8./Gyerekjáték dal "

9./Üssön meg babám... "

10./Sej a Kaposnak... "

11./Igy tedd rá... "

12./Hej ingem... "

13./Csárdás dallam "

14./Buzát vittem... "

15./Édes kedves.... "

16./Heje-huja... "

17./ " " /énekelve/

18./Csuszik a fakó/hegedűn/

19./Kormos Pista "

20./Nyolcan vannak.../énekel/

21./Dus-nóta /hegedűn/

22./Üvegtáne "

23./Csárdás dallam "

24./Elvettem... "

1./Elvettem, munkadal/ Kreka Magda néni

2./Söprök a karádi utcát/népdal/

3./De szeretnék.../gyerekjáték/

4./Egy szege, két szege/szöveggel/

Rippl-Rónai Múzeum

Néprajzi Szakág

Együd-hagyaték

Leltári szám: RRM EA

XXII. madag lejegyzés

R-R. M.

XXII.szalag

Andocs, 1970.

Orsós Józsefné,
Orsós Mária,

Együd Árpád

1./

Énekek cigány nyelven.

2./

Fekete faluban fehér torony látszik,
Odajár a babám lovát itatgatni,
Nem lovát itatja, magát igazgatja,
Azt a pici száját csókra igazitja.

Hajtsad babám, hajtsad, rád virrad a hajnal,
A picike száját belepi a harmat.

3./

Hej, de jól beütött nékem az andocsi vásár,
Mind elmulattam én egy jó lovam árát.
A jó lovam árát nem annyira bánom,
Én csak a feleségem jóságát sajnálom.

4./

Cigány nyelvű énekek.

- - -
Korcz József

-Mondjon el néhány élményét a Vikár Bélával való találkozásáról?
-Hát idegyűtt akkor Kaposba Dévai László, aki ezt rendezte. Hogy én vagyok a falu legöregebb embere, mert református volt, hogy mit tudnék Vikár Béláru? Tudom, hogy hiteles tanúk által emlegették a Vikár János papot, meg, hogy volt annak egy Béla nevű fia, hogy most arról nem tudnak. Persze elkerült fölsőbb iskolába. Hogy hun lehet a Vikár Bélának, a fia.

Hát nem tudtam sokáig arról, hogy az hun van, utána mégis megtudtuk, hogy a Tudományos Akadémiánál dolgozik, és hogy gyorsírói munkát végez.

Később hát meggyűztük, hogy hun van, egyszer meg idegyűtt, megjelent. Beke Lajos tiszttartó volt a körösztapja.

Hát aztán ennél tartózkodott körülbelül akkor 1-2 hétig, ilyen meséket, nótákat szerzett.

Én többet énekeltem, akinek volt jó hangja vagy bátorsága az énekelte.

-Valamelyiket danolja el nekünk!

-Én örököltem anyámtól szép hangot, énekeltem is itt a faluban 30 évig.

1./

Szépen legel a kisasszony gulyája,
A kisasszony maga sétál utána,
Messzirü kiáltja a gulyásnak,
Szivem gulyás terítsd le a subád.

2./

Mikor gulyáslegény voltam,
Forráskútnál elaludtam,
Fölébredtem éjfél tájban,
Egy birka sincs az állásba.

3./

Esteledik, alkonyodik,
A számadó káromkodik,
Mindhiába káromkodik,
Három bojtár mindig iszik.

Egyik iszik Levelesbe,
A másik a Cserepesbe,
A harmadik fogadóba,
Isznak a potya bankóra.

Ezeket a dalokat a régi emberektől tanultam, édesapámtól meg a régi emberektől. Nagyon szerettem mulatni. Vót is nekem jó társaságom, aki nem tudott is úgy, örömmel odagyűtt, mert valakinek köllött vinni a szerepet. Táncolni is szerettem.

Jó csárdást, azt a szép lassú csárdást, a kanásztáncot én nem tudtam.

Hüccs ki disznó a berekből,
Csak a füle látszik,
Kanászlegény a bokorba,
Menyecskével játszik.

Megismerni a kanászt,
Ékes járásárúl,
Üzött-füzött bocskoráról,
Tarisznya szijjáról.

Gyorsírással írta le Vikár Béla a szövegét és most eszten-
deje elénekölgettem ám, de nem tudtam megerősíteni a hangot
anngyira. Hát aztán a Somogyi Néplapban akkor, nem tudom ki
írta, hogy ennek a gyűjteménye, legnagyobb része elkallódott.
És utána nem tudom kik írták le gyorsírással ezt.

-Milyen ember volt Vikár Béla?

-Barátságos ember volt, mosolygós, jó kedélyű, szikár, egye-
nes ember volt. Nem volt bús ember, középtermetű, megtermett,
jól táplált ember vót.

Én mikor találkoztam vele, akkor 23 éves voltam.

1878-ban születtem.

Meséket is gyűjtött, dalokat és meséket.

Hát ennyit tudok róla.

- - -

Csurgó,

Borbély Teréz, 1913.

1./

Fehér László lovat lopott,
Kilenc zsandár bekísérte.
Eztet Anna meghallotta,
Elment a börtönajtóra.

Jó reggelt, édes kis bátyám,
Életbe vagy, vagy meghaltál?
Se nem élek, se nem halok,
Csak ~~terőlap~~... ~~gyöngykoszorú~~ok.

Jó reggelt, jó foglár uram,
Eressze ki a bátyámat,
Adok kendnek száz aranyat,
Csak eressze a bátyámat.

Nem kell nekem száz aranya,
Csak egy éjjeli szállása,
Eztet László meghallotta,
Ne hálj véle egy éjszaka.
Gyöngykoszorúd elhullatja,
A bátyádat felakasztja.

Fehér Anna nem hallgatta,
Meghált véle egy éjszaka,
Gyöngykoszorút elhullatta,
A bátyját felakasztotta.

Éjfél van már nem aluszok,
Az erdőbe lármát hallok,
A béresek fáért vannak,
Azok nagy lármát csinálnak.

Felkelt Anna reggel jókor,
Elment a börtönajtóba.
Jó reggelt, édes kis bátyám,
Életbe vagy, vagy meghaltál?

Anna, Anna, Fehér Anna,
Ne itt keresd a bátyádat,
Sűrű erdő közepébe,
Akasztófa tetejébe.

Átkozásom nem szokásom,
De a kenyered kővé váljon,
Mosdóvized vérré váljon,

Tűrülközöd lángot hányjon,
Tűrülközöd lángot hányjon,
A jó isten meg ne áldjon.

2./

Édesanyám udvarába most nyílik a rózsa,
Gyere kedves kisangyalom, szakíts egyet róla,
Nem szakítok, nem szakítok, nem kő nékem rózsa,
Egyet én már szakítottam, el is hervasztottam.

Azt beszélnek a faluba, hogy én árva vagyok,
Nincsen nékem édesanyám, aki megsirasson,
Majd megsirat, majd meggyászol az én kis galambom,
Kivel élem az életem ezen a világon.

3./

Timár Zsófi fekete kendője,
Lek~~et~~^{er} ~~vá~~ egész esztendőbe,
Hűtlen ura, ki már rég elhagyta,
Mindig várja, mindig siratgatja.

Reperálják a bazsai tornyot,
Ki teszi föl rája az aranygombot,
Én teszem föl, legalább meglátom,
Gyün-e már kit oly régóta várok.

4./

A csurgói, a csurgói kerteknek aljába,
Lehullott az, lehullott az orgona virágja,
Én előttem az orgonát föl ne seperjétek,
Kit szerettem azt a legényt, el ne temessétek.

Torvaj,

Kerekes Józsefné,

1./

Széles a Balaton vize,
Kis pej lovam ne menj benne,
Keresztül kell azon menni,
Bazsa rózsát szakítottani.

Bazsa rózsza ne virágozz,
Énrám babám ne vára kozz,
Mert ha énrám vára kozol,
Soha meg nem házasodol.

Megígérted, hogy elveszel,
Ha elszántol, ha elvetöl,
Elszántottál, elvetettél,
Engem itthun felejtettél.

2./

Zenekar - kórus szám - az előző szám dallamára.

3./

Amott legel, amott legel,
Amott legel ~~at~~ pej csikó magába,
Mind a hatnak, mind a hatnak,
Mind a hatnak rézbéklyó van a lábán.

Gyere babám, kerítsük meg a csikót,
Reszeljük meg, reszeljük meg,
Reszeljük meg a lábáról a béklyót.
Lereszeltük, lereszteltük,
Lereszeltük a lábáról a béklyót,
Most már babám, most már babám,
Most már babám hová hajtjuk a csikót.
Majd elhajtjuk amerre a nap lejár,
Amerre a, amerre a
Amerre a komisszáros ritkán jár.

Torvaj,

Kvasznicza Gyuláné,

1./

Itthon vagy-e hidas mester,
Itthon vagyok, most jöttem meg,
Eressz átul a hidadon.
Nem eresztlek mert leszakad,
Ha leszakad megragadjuk.
Mivel tudnád megragadni,
Aranygyönggyel, gyöngyharmattal,
Hol vennéd az aranygyöngyöt?
Isten adná szent markából.
Bújj, bújj, bokrostu,
Bodrod innen maradjon,
Nyitva van az aranykapu,
Csak bújjatok rajta.
Nyisd ki rózsám kapudat, kapudat,
Hadd kerüljem várodat, várodat,
Szita, szita péntek,
Szerelem csütörtök,
Dob szerda.

2./

~~Erik~~ *Hajlik* a meggyfa, nagy az árnyéka,
Alatta vagyon/barna menyecske,
Akit szeretsz, hi be.

Ezt szeretem, ezt kedvelem,
Ez az én édes kedvesem.
Járjad, járjad jó katona,
Had ugorjon a Mariska,
Bab szerda.

Torvaj,

Ázert Jánosné

1./

Jöjj el átal, jöjj el/te szép aranybúza,
Átal mennék, átul, |hogyha nyitva volna.
Nyitva vagyon, nyitva, |aranyos kis kapu,
Zölddel levelezik, |arannyal bimbózik.

Nyissad asszony a kapudat,
Hadd kerüljem a váradat,
Haj lilium!
Hányat termett a mogyoró,
Tizet, hűszat, huzgonkettőt,
Haj lilium!

-Ezt a körjátékot húsvét délután a falu összes leánya és legénye játszotta. A fiúk, lányok együtt. Bújócskás vót. Összeálltunk sorba, mind a két végén volt két leány, aki föltartotta a kezét és hívták egyik a másikat, át a kéz alatt. Kaputartás vót, amíg egyik átment, az hívta a másikat, hogy: jöjj el átal, jöjj el. A másik vége pedig mondta, hogy: átal mennék, átal, hogyha nyitva volnál. S így indult meg a menet, egyik a másik keze alatt.

A legények fogták a korbácsot, fűzfavesszőből volt korbács csinálva, meg-megvágták a lányokat a korbáccsal. A legények, mikor ennek vége vót, a kocsmánál vót egy rendes bál. A lányok szoktak külön táncolni körtáncot, de a legények nem szoktak. Mikor ennek a körnek vége vót, akkor szoktunk páros lilézést játszani.

"Párom, párom, nincsen párom,
Ezt a kislányt idevárom,
Szabad?"

Sorbaálltunk, kettesivel álltunk, akkor vót egy lile. Az elől állt, s a leghátulsó pár szaladt mindig előre. Mikor azt megfogta a lile, akkor azt elválasztotta. Akkor az lett a lile, az hajtott a másik után.

-Labdázni szoktunk, kukozni, métózni. Egy darab léccel ütöttük a labdát. Egyik dobta oda, amásik meg ütötte. Két csapat vót. A gazda kiütötte a labdát, s a kintlévők elkapták a labdát és akkor kapucsere vót.

Ha nem kapták, akkor lestünk tovább.

A cölöp meg vót jelölve. Fiúk, lányok vegyesen játszották. Választottuk a játékosokat. A futó ellenfél akkor futhatott, mikor kiütötték a labdát. A következő ütésre jöhetett vissza.

-Milyen volt a paprikázás?

-"Hogy a túró komámasszony? - futott körbe, s mindig megütötte annak a fejét. Az válaszolt, az futott karikára, egyik erre futott a másik meg amarra, akkor amelyik előbb odaért ahhoz, aki guggolt a kötény alatt, azé lett a túró. Körben álltunk. -

- - -

Torvaj,

József,

1./

Jaj, de széles, jaj, de hosszú ez az út,
Amelyiken kilenc betyár elindult.
Kilenc betyár, kilenc felé lovagol,
Pápainé udvarába bekopog.

Adjon isten Pápainé, jó estét,
Adjon isten maguknak is szerencsét.
Pápainé ne kívánjon szerencsét,
Még az éjjel szivébe szúrom a kést.

Mikor eztet Pápainé hallotta,
A két kezét a fejére kapcsolta,
Jaj istenem, hogyan lehet meghalni,
Hogyan lehet három árvát itt hagyni.

....

....

Tyutyu jérce, tyutyu barna,
Tyutyu mind ahárom,
A kokasom sem veszett el,
Nincsen semmi károm.
Óba tyutyu, óba tyutyu,
Rutyutyu.

Fehér lábú tiktya, tarka farkú lúdgya,
Még a gúnárnak is van,
Tarka puruszliktya.

3./

Hegedüjáték több számon keresztül.

.....

Hát az aki maga hál, egész éjjel mit csinál,
Hát az öreg amit csinál, hasra fekszik, úgy pipál,
Ha megúnja leteszi, holnapután főveszi.

4./

Hegedüjáték.